

KIND EN STEEN

van het als karakter nog minst gedifferentieerde mensenwezens, namelijk het kind. De ongeborene heeft nog geen gezicht, het gelaat drukt nog niets uit, zelfs niet de tragedie van het levenloze, die wij aantreffen in bijna alle dodenmaskers. De trekken worden opgebouwd door het leven en het doorleefde; bij het kind zijn de lijnen van zijn aanleg, van zijn „persoonlijkheid” nog rudimentair. De ongeborene, de pas-geborene werd nimmer, in geen tijdperk en geen land door kunstenaars afgebeeld, want beeldende kunst wendt zich uiteraard af van het ongedifferentieerde. Haar natuurvliesdend wezen maakt, dat zij nooit naar het vormloze middelpunt terugblijkt, maar slechts kan uitzien naar dat wat zich in steeds hogere ontwikkeling verbijzondert.

Maar nauwelijks begint het individu te leven, persoon te zijn, ten dele vrijgekomen van de oerstam, nauwelijks hoort het van de tijd het eerste stamelend: „Word wie gij zijt,” of er begint tekening te komen in het amorfe samenstel van spieren en epitheel. Het kindergezichtje raakt bezielde, van dag tot dag neemt het toe aan uitdrukkingskracht, verdiept zich daarop de toets van het Verleden, leeft het door veranderlijkheid, toont het duidelijker het onveranderlijke dat wij „karakter” noemen, en dat ons in staat stelt in den man dien wij onverwacht ontmoeten, het kind van vroeger te herkennen, dat rijper, ouder werd, en toch zo wonderlijk zichzelf gelijk bleef.

Zou het niet mogelijk zijn, zeer vroeg al deze trekken, dit blijvend-karakteristieke te onderkennen en het vast te leggen? Stellig, de kunstenaar die dit vermag, moet een uitstekend psycholoog door intuïtie zijn. Hij moet, uit zeer veel minder gegevens dan de portrettist van den volwassene, het mysterie van de wordende persoonlijkheid ontraadselen. Hij moet het plaatsen in een ruimte die nog nauwelijks „levensruimte” is, tegen een achtergrond van louter vragen en vermoedens. Terwijl een schilder zich daarbij nog kan verbergen in de poëzie van atmosfeer en bijwerk, staat de beeldhouwer uitsluitend voor de nog historieloze persoonlijkheid van het kleine mensje. Hij moet als het ware de toekomst ontdekken van een nog embryonaal Zijn. Het allereerste kiempje van een persoonlijkheid-in-wording, — hij heeft niets meer, niets minder ter beschikking. Het kind verschuilt zich in zijn eigen levensraadsel, als het zaadje dat slechts aan den ervaren botanicus zijn toekomst van levenskracht en plantenaard ontsluit, maar schijnbaar ongedifferentieerd tussen de andere zaden ligt. En wat voor den botanicus zijn microscoop is, bij de kennis van veel planten en veel jaren, is voor den beeldhouwer het kunstenaarsoog, bij veel ervaring van den mens en zeer veel eerbied voor het leven.

Tegenover deze speciale moeilijkheid die het kinderportret oplevert, staat het voordeel van de intieme relatie die gevonden wordt tussen kind en steen. Het kind bevindt zich,